

POSTANOWIENIE

Dnia 09 czerwca 2016 roku

Sąd Okręgowy w Suwałkach I Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSO Cezary Olszewski (spr.)
Sędziowie :	SSO Elżbieta Iwona Cembrowicz SSO Antoni Czeszkiewicz
Protokolant:	st. sekr. sąd. Ewa Andryszczyk

po rozpoznaniu w dniu 08 czerwca 2016 roku w Suwałkach

na rozprawie

sprawy z wniosku (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w L.

z udziałem P. K. i B. K.

o ustanowienie służebności przesyłu

na skutek apelacji wnioskodawcy (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w L. od postanowienia Sądu Rejonowego w Elku I Wydziału Cywilnego z dnia 8 grudnia 2015 r. w sprawie sygn. akt: I. Ns. 285/15

postanawia:

1) zmienić zaskarżone postanowienie w ten sposób, że, stwierdzić, iż:

a) poprzednik prawny wnioskodawcy Skarb Państwa nabył przez zasiedzenie z dniem 01.01.1975 r. służebność gruntową o treści odpowiadającej służebności przesyłu na działce oznaczonej numerem geodezyjnym (...) położonej w miejscowości D., dla której Sąd Rejonowy w Elku prowadzi księgę wieczystą KW nr (...), w zakresie posadowienia na niej odcinka napowietrznej linii WN 110 kV wraz ze stanowiskiem słupowym - zaznaczonych i opisanych na planie sytuacyjnym (k. 129 akt sprawy), dołączonym do opinii biegłego sądowego J. S., stanowiącym integralną część niniejszego postanowienia - polegającej na prawie nieodpłatnego korzystania z nieruchomości obciążonej w zakresie niezbędnym do eksploatacji linii elektroenergetycznej wraz ze słupami, prawie nieodpłatnego każdorazowego usunięcia awarii, dokonywania konserwacji, remontów, modernizacji oraz przebudowy urządzeń, jak też prawie nieograniczonego i nieodpłatnego dostępu do urządzeń elektroenergetycznych poprzez prawo wjazdu odpowiednim sprzętem i wejścia do służebności na tej nieruchomości;

b) poprzednik prawny wnioskodawcy Skarb Państwa nabył przez zasiedzenie z dniem 01.01.1975 r. służebność gruntową o treści odpowiadającej służebności przesyłu na działce oznaczonej numerem geodezyjnym (...) położonej w miejscowości D., dla której Sąd Rejonowy w Elku prowadzi księgę wieczystą KW nr (...), w zakresie posadowienia na niej odcinka napowietrznej linii (...)wraz ze stanowiskiem słupowym - zaznaczonych i opisanych na planie sytuacyjnym (k. 129 akt sprawy), dołączonym do opinii biegłego sądowego J. S., stanowiącym integralną część niniejszego postanowienia - polegającej na prawie nieodpłatnego korzystania z nieruchomości obciążonej w zakresie

niezbędnym do eksploatacji linii elektroenergetycznej wraz ze słupami, prawie nieodpłatnego każdorazowego usunięcia awarii, dokonywania konserwacji, remontów, modernizacji oraz przebudowy urządzeń, jak też prawie nieograniczonego i nieodpłatnego dostępu do urządzeń elektroenergetycznych poprzez prawo wjazdu odpowiednim sprzętem i wejścia do służebności na tej nieruchomości;

c) zasądzić solidarnie od uczestników postępowania B. K. i P. K. na rzecz wnioskodawczyni (...) S.A. w L. kwotę 440,00 zł (czterysta czterdzieści złotych 00/100) tytułem zwrotu kosztów postępowania przed Sądem I instancji, w tym kwotę 240,00 zł (dwieście czterdzieści złotych 00/100) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego;

2) zasądzić solidarnie od uczestników postępowania B. K. i P. K. na rzecz wnioskodawczyni (...) S.A. w L. kwotę 440,00 zł (czterysta czterdzieści złotych 00/100) tytułem zwrotu kosztów postępowania przed Sądem II instancji, w tym kwotę 240,00 zł (dwieście czterdzieści złotych 00/100) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego.

SSO Elżbieta Iwona Cembrowicz SSO Cezary Olszewski SSO Antoni Czeszkiewicz

Sygn. akt: I. Ca. 130/16

UZASADNIENIE

(...) S.A. z siedzibą w L., wskazując jako uczestników postępowania B. K. i P. K., wniosła o stwierdzenie, że jej poprzednik prawny - Skarb Państwa z dniem 01.01.1975 r. zasiedział służebność gruntową odpowiadającą treści służebności przesyłu polegającą na prawie nieodpłatnego korzystania z nieruchomości obciążonej, na którą składają się działki o nr (...) położone w miejscowości D., dla których Sąd Rejonowy w Elku V Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgi wieczyste nr (...) (własność P. K.) i OL1 (...) (własność P. i B. K.) w zakresie posadowienia na nich odcinka napowietrznej linii WN 110 kV wraz ze stanowiskiem słupowym, prawie nieodpłatnego korzystania z nieruchomości obciążonej w zakresie niezbędnym do eksploatacji linii elektroenergetycznej wraz ze słupami, prawie nieodpłatnego każdorazowego usunięcia awarii, dokonywania konserwacji, remontów, modernizacji oraz przebudowy urządzeń, jak też prawie nieograniczonego i nieodpłatnego dostępu do urządzeń elektroenergetycznych poprzez prawo wjazdu odpowiednim sprzętem i wejścia do służebności na nieruchomościach.

Uczestnicy postępowania B. K. i P. K. wniosli o oddalenie powyższego wniosku.

Postanowieniem z dnia 8 grudnia 2015 r. wydanym w sprawie o sygn. akt: I. Ns. 285/15 Sąd Rejonowy w Elku oddalił powyższy wniosek, zasądził od wnioskodawczyni solidarnie na rzecz uczestników postępowania kwotę 240,00 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego oraz nakazał pobrać od wnioskodawczyni na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Elku kwotę 434,44 zł tytułem części wydatków.

Powyższe rozstrzygnięcie zapadło w oparciu o następujące ustalenia faktyczne i rozważania prawne:

Na podstawie aktu nadania od 1949 roku R. i A. małż. K. byli właścicielami m. in. działki gruntu o nr geod. 140, położonej w obrębie D. gmina K.. Zgodnie z umową przekazania gospodarstwa rolnego z dnia 17 sierpnia 1990 r. właścicielem działki gruntu nr geod. 140 stał się syn R. i A. P. (1) K..

Po dokonaniu podziału geodezyjnego działki nr (...) na działki o nr (...) P. K. na podstawie umowy z dnia 22 kwietnia 1995 r. sprzedał działkę (...) K. K. (3), który następnie umową sprzedaży z dnia 18 kwietnia 2003 r. ponownie sprzedał ją P. i B. małż. K..

Przez działki gruntu o nr geod. (...) przebiega napowietrzna linia elektroenergetyczna (...)(...)relacji E. (...) A., stanowiąca obecnie własność (...) S.A. w L.. Na granicy obu działek posadowiony jest słup elektroenergetyczny, który zajmuje powierzchnię 144 m⁽²⁾. Przewody elektroenergetyczne przebiegają przez działki w pasie technologicznym o szerokości 35 m, powierzchnia zajęta pod linie przesyłowe wraz ze słupami wynosi 1531 m⁽²⁾, a powierzchnia pasa technologicznego przebiegającego przez przedmiotowe działki gruntu wynosi 6844 m⁽²⁾.

Przedmiotowa linia elektroenergetyczna 110 kV E. (...) A. została wybudowana w latach 1984-1985 w wyniku kapitalnego remontu istniejącej wcześniej linii 110 kV, wybudowanej w 1958 r. na słupach drewnianych. Remont polegał na zdemontowaniu istniejącej linii na słupach drewnianych i wybudowaniu nowej linii na słupach kratowych po częściowo zmienionej trasie. Eksploatacja wyremontowanej linii 110 kV rozpoczęła się w grudniu 1985 r.

Pismem z dnia 7 lipca 2014r. pełnomocnik P. i B. małż. K. zwrócił się do (...) S.A. w L. o zawarcie umowy o ustanowienie służebności przesyłu na przedmiotowych działkach gruntu i zapłatę odszkodowania za bezumowne korzystanie z nieruchomości za okres ostatnich 10 lat. Do zawarcia umowy o ustanowienie służebności przesyłu nie doszło.

W dniu 29 stycznia 2015 r. P. i B. małż. K. wystąpili do Sądu Rejonowego w Elku z wnioskiem o ustanowienie służebności przesyłu na działkach nr (...) na rzecz (...) S.A. w L.. Postępowanie zostało zawieszono z uwagi na złożenie wniosku o zasiedzenie służebności w niniejszej sprawie.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Rejonowy uznał, że wnioskodawczyni nie wykazała przesłanek ustawowych niezbędnych do stwierdzenia nabycia służebności przez zasiedzenie. Przede wszystkim wnioskodawczyni nie przedstawiła dokumentacji związanej z wybudowaniem linii w roku 1958, lecz powołała się na dokumenty związane z remontem linii w latach 1984-1985. Z dokumentacji tej wprawdzie wynika, że remont dotyczył linii elektroenergetycznej 110 kV wybudowanej na słupach drewnianych w roku 1958, lecz dla ustaleń istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy znamienne znaczenie miał fakt, iż remont linii polegał na zdemontowaniu istniejących słupów drewnianych i wybudowaniu nowej linii na słupach kratowych, a co najważniejsze przebieg nowej linii miał odbywać się po częściowo po zmienionej trasie. Wnioskująca Spółka nie przedstawiła żadnych dokumentów świadczących o tym, iż przedmiotowa linia przed rokiem 1984 przebiegała przez działkę gruntu o nr geod. (...) w obrębie D., gmina K.. Brak jest wśród dowodów zgromadzonych w sprawie indywidualnych dokumentów dotyczących tej działki gruntu w postaci np. decyzji wywłaszczeniowej czy też innego dokumentu potwierdzającego legalne i zgodne z prawem korzystanie przez firmę energetyczną z działek uczestników postępowania. Biorąc pod uwagę fakt, iż remont linii polegający na wybudowaniu nowej linii odbywał się po zmienionej częściowo trasie nie sposób uznać, iż wnioskodawczyni udowodniła, aby przed remontem na obszarze przedmiotowych działek gruntu posadowione były urządzenia elektroenergetyczne i aby posiadanie tychże urządzeń i korzystanie z nich przez poprzedników prawnych wnioskodawczyni mogło być zaliczone do czasu posiadania niezbędnego do zasiedzenia służebności gruntowej odpowiadającej treści służebności przesyłu.

Wobec powyższego Sąd I instancji uznał, iż dopiero od chwili oddania linii elektroenergetycznej 110 kV na słupach kratowych do eksploatacji w roku 1985 można liczyć rozpoczęcie biegu terminu do ewentualnego zasiedzenia służebności. Z protokołu odbioru linii 110 kV po zakończeniu budowy nowej linii wynika, iż eksploatacja tejże linii rozpoczęła się nie wcześniej niż 18 grudnia 1985 r. i z od tej daty należy liczyć termin zasiedzenia.

W dalszej części uzasadnienia Sąd I instancji wskazał, że w sytuacji ustalania początku ewentualnego biegu zasiedzenia- jako roku 1985 r. - konieczne było ustalenie sposobu wejścia w posiadanie urządzeń przesyłowych przez poprzedników prawnych wnioskodawcy, co z kolei rzutowałoby na dobrą lub złą wiarę wnioskodawczyni, wpływającą na czas niezbędny do zasiedzenia. Wprawdzie wnioskodawczyni rzetelnie przedstawiła zmiany podmiotowe właściciela będącego dysponentem traktacji elektrycznych linii 110 kV E.-A. i w związku z tym, zgodnie z art. 176 k.c. mogła doliczyć do okresu swego posiadania, okres posiadania traktacji swych poprzedników, jednakże uwzględniając termin rozpoczęcia korzystania z traktacji elektrycznych, nie została spełniona przesłanka do doliczenia okresu posiadania poprzednika. Zgodnie bowiem ze wskazanym wyżej przepisem jeżeli poprzedni posiadacz uzyskał posiadanie nieruchomości w złej wierze, czas jego posiadania może być doliczony tylko wtedy, gdy łącznie z czasem posiadania obecnego posiadacza wynosi przynajmniej lat 30.

Tymczasem w przedmiotowej sprawie wnioskodawczyni nie przedstawiła żadnych dokumentów poświadczających wejście jej poprzedników na nieruchomość uczestników w sposób formalny i legalny. Wnioskodawczyni nie spełniła tym samym należycie ciążącego na niej obowiązku dowodowego, wynikającego z art. 6 k.c. i 232 k.p.c. w zakresie udowodnienia swej sytuacji faktycznej i prawnej. (...) nie wykazała jakoby weszła w posiadanie i korzystanie z

urządzeń przesyłowych posadowionych na nieruchomości uczestników w dobrej wierze, nie przedstawiając na tę okoliczność żadnych dowodów. Z uwagi na powyższe brak jest podstaw do stwierdzenia, że poprzednicy prawni wnioskodawczynie weszli w posiadanie urządzeń przesyłowych na nieruchomości uczestników w dobrej wierze.

Uwzględniając powyższe Sąd Rejonowy uznał, że poprzednik prawny wnioskodawczynie w momencie zakończenia budowy tracji elektrycznej 110 kV w roku 1985 wszedł w posiadanie i korzystanie z urządzeń przesyłowych w złej wierze.

Mając więc na względzie złą wiarę poprzednika wnioskodawczynie i rozpoczęcie biegu zasiedzenia od końca 1985 r., wnioskodawczynie ze względu na brak posiadania urządzeń przesyłowych przez okres co najmniej 30 lat nie zasiedziała służebności przesyłu opisanej we wniosku. Termin ten upływałby najwcześniej w dniu 18 grudnia 2015 r. Wystąpienie jednak przez uczestników z żądaniem ustanowienia służebności przez Sąd w dniu 29 stycznia 2015 r. skutecznie przerwało bieg zasiedzenia, stosownie do art. 123 § 1 pkt 1 k.c. w zw. z art. 175 k.c.

W tych warunkach Sąd Rejonowy oddalił wniosek o stwierdzenie zasiedzenia służebności gruntowej odpowiadającej treścią służebności przesyłu.

Z uwagi na wynik postępowania, Sąd I instancji na podstawie art. 83 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych nakazał pobrać od wnioskodawczynie część wydatków pokrytych tymczasowo przez Skarb Państwa, natomiast na podstawie art. 520 § 2 k.p.c. orzekł o obowiązku zwrotu kosztów zastępstwa radcy prawnego przez wnioskodawcę na rzecz uczestników w myśl § 2 ust. 1, § 7 pkt 3) Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

Powyższe postanowienie zaskarżyła wnioskodawczynie (...) S.A. z siedzibą w L., zarzucając Sądowi Rejonowemu:

1. naruszenie przepisów postępowania, które miało wpływ na wynik sprawy, a mianowicie:

a. art. 231 k.p.c. poprzez odrzucenie możliwości dokonania ustalenia budowy urządzeń w roku 1958 r. na nieruchomości uczestników postępowania w inny sposób niż tylko poprzez przeprowadzenie dowodów bezpośrednich;

b. art. 233 k.p.c. poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów zgromadzonych w sprawie wskutek dokonania oceny dowodów:

- w sposób nie wszechstronny, bowiem z pominięciem części zapisów z dowodu z dokumentu OPIS TECHNICZNY stanowiący część wyciągu z projektu remontu linii z 1983 r. tj. pkt. 2.1, który został dołączony do wniosku - uwzględnienie powyższego dowodu mogło doprowadzić do zupełnie innej odmiennej w stosunku do przyjętej przez Sąd oceny pozostałego materiału dowodowego i ustalenia, iż linia 110 kV na nieruchomości uczestnika postępowania została wybudowana w 1958 r., a remont linii został przeprowadzony po tej samej trasie,
- w sposób nie wszechstronny, bowiem z pominięciem części zapisów z dowodu z dokumentu OPIS TECHNICZNY stanowiący część wyciągu z projektu remontu linii z 1983 r. tj. pkt. 1.2, który został dołączony do wniosku - uwzględnienie powyższego dowodu mogło doprowadzić do zupełnie innej odmiennej w stosunku do przyjętej przez Sąd oceny pozostałego materiału dowodowego i ustalenia, iż linia 110 kV na nieruchomości uczestnika postępowania została wybudowana w 1958 r., a remont linii został przeprowadzony po tej samej trasie,
- w sposób nasuwający zastrzeżenia z punktu widzenia zasad logicznego rozumowania i w świetle tych zasad dokonanej przez Sąd oceny, według której pomimo, iż z dowodu z dokumentu OPIS TECHNICZNY stanowiący część wyciągu z projektu remontu linii z 1983 r. tj. pkt. 2.1, który został dołączony do wniosku wynika, iż trasa linii (...) A. została zmieniona jedynie na początkowym odcinku o długości 2,4 km i wynikała z potrzeby umożliwienia rozbudowy ośrodków rekreacyjnych nad jeziorem S. ustalenia, iż linia nie powstała na

nieruchomości uczestników postępowania w 1958 r. i że przeprowadzony w 1985 r. remont nie doprowadził do zmiany trasy linii przez nieruchomość uczestników postępowania,

- w sposób nasuwający zastrzeżenia z punktu widzenia zasad logicznego rozumowania i w świetle tych zasad dokonanej przez Sąd oceny, według której pomimo, iż z dowodu z dokumentu OPIS TECHNICZNY stanowiący część wyciągu z projektu remontu linii z 1983r. tj. pkt. 1.2, który został dołączony do wniosku wynika, iż trasa linii (...) A. została zmieniona jedynie na odcinku o długości 2,4 km z 40,402 km długości całej linii ustalenie, iż linia nie powstała na nieruchomości uczestników postępowania w 1958 r. i że przeprowadzony w 1985 r. nie doprowadził do zmiany trasy linii przez nieruchomość uczestników postępowania,
- w sposób nie wszechstronny, bowiem z pominięciem dowodu z dokumentu Plan sytuacyjny trasy linii część 2 z V. 1982 r. stanowiący część wyciągu z projektu remontu linii z 1983 r., który został dołączony do wniosku - uwzględnienie powyższego dowodu mogło doprowadzić do zupełnie innej odmiennej w stosunku do przyjętej przez Sąd oceny pozostałego materiału dowodowego i ustalenia, iż linia 110 kV na nieruchomości uczestnika postępowania została wybudowana w dniu 1958 r., a remont linii został przeprowadzony po tej samej trasie,
- w sposób newszechstronny, bowiem z pominięciem dowodu z zeznań świadka A. P. (2) przeprowadzonego na rozprawie dnia 11.06.2015 r. - uwzględnienie powyższego dowodu mogło doprowadzić do zupełnie innej odmiennej w stosunku do przyjętej przez Sąd oceny pozostałego materiału dowodowego, a zwłaszcza wyciągu z projektu remontu linii z 1983 r. i ustalenia, iż linia 110 kV na nieruchomości uczestnika postępowania została wybudowana w dniu 1958 r., a remont linii został przeprowadzony po tej samej trasie i istnieje w tym stanie do dnia 11.06.2015 r. (dzień zeznań świadka),

c. art. 234 k.p.c. w zw. z 339 k.c. i 340 k.c. przez jego niewłaściwe zastosowanie, mianowicie pominięcie, iż Sąd jest związany domniemaniem dotyczącym posiadania służebności od 1958 r. i ciągłości tego posiadania do czasu jego obalenia, które w sprawie nie nastąpiło;

2. naruszenia prawa materialnego przez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie:

a. art. 6 k.c. w zw. z art. 7 k.c. poprzez przyjęcie, iż to na wnioskodawczyni postępowania ciąży obowiązek udowodnienia dobrej wiary, a nie na uczestnikach postępowania obowiązek obalenia domniemania poprzez udowodnienie złej wiary poprzednika prawnego wnioskodawczyni w momencie objęcia w posiadanie zasiadywanej służebności;

b. art. 7 k.c. w zw. z art. 172 k.c. w zw. z art. 292 k.c. poprzez przyjęcie, iż poprzednik prawny wnioskodawczyni nie nabył w drodze zasiedzenia w dobrej wierze w dniu 01.01.1975 r. służebności gruntowej odpowiadającej treści służebności przesyłu ewentualnie poprzez przyjęcie, iż poprzednik prawny wnioskodawcy nie nabył w drodze zasiedzenia w dniu 01.01.1985 r. służebności gruntowej odpowiadającej treści służebności przesyłu (przy przyjęciu złej wiary);

c. art. 339 k.c. w zw. z art. 6 k.c. poprzez ich niewłaściwe zastosowanie i błędną wykładnię, wskutek nieuznania posiadania służebności od 1958r., pomimo istnienia domniemania posiadania, które zmienia ciężar dowodu, a strona przeciwna nie obaliła tego domniemania żadnym dowodem;

d. art. 340 k.c. w zw. z art. 6 k.c. poprzez ich niewłaściwe zastosowanie i błędną wykładnię, wskutek nieuznania ciągłości posiadania od 1958 r., pomimo istnienia domniemania ciągłości posiadania, które zmienia ciężar dowodu, a strona przeciwna nie obaliła tego domniemania żadnym dowodem.

Mając na względzie powyższe, apelująca wniosła o:

1) zmianę w/w postanowienia poprzez orzeczenie, że poprzednik prawny wnioskodawczyni - Skarb Państwa z dniem 01.01.1975 r., 01.01.1985 r. albo też 18.12.2005 r. zasiedział służebność gruntową odpowiadającą treści służebności przesyłu polegającą na prawie nieodpłatnego korzystania z nieruchomości obciążonej, na którą składają się działki o nr (...) położone w miejscowości D. w zakresie posadowienia na nich odcinka napowietrznej linii WN 110 kV wraz

ze stanowiskiem słupowym, prawie nieodpłatnego korzystania z nieruchomości obciążonej w zakresie niezbędnym do eksploatacji linii elektroenergetycznej wraz ze słupami, prawie nieodpłatnego każdorazowego usunięcia awarii, dokonywania konserwacji, remontów, modernizacji oraz przebudowy urządzeń, jak też prawie nieograniczonego i nieodpłatnego dostępu do urządzeń elektroenergetycznych poprzez prawo wjazdu odpowiednim sprzętem i wejścia do służebności na nieruchomości na którą składa się działki o nr (...) położone w miejscowości D., dla których Sąd Rejonowy w Elku V Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgi wieczyste nr (...) (własność P. K.) i (...) (własność P. i B. K.);

2) zasądzenie od uczestników postępowania solidarnie na jej rzecz kosztów postępowania z uwzględnieniem postępowania apelacyjnego wraz z kosztami zastępstwa procesowego według norm przepisanych za obie instancje;

a także:

3) dopuszczenie dowodu z odnalezionej części dokumentu Plan sytuacyjny trasy część II z 25.02.1956 r. na okoliczność, iż linia 110 kV została wybudowana w 1958 r. i na okoliczność błędnej oceny dowodów zgromadzonych w postępowaniu w pierwszej instancji,

4) dopuszczenie dowodu z dokumentu Plan sytuacyjny trasy linii część 1 z V.1982 r. stanowiący część wyciągu z projektu remontu linii z 1983 r. na okoliczność, iż linia 110 kV na nieruchomości uczestników postępowania została wybudowana w dniu 1958 r., remont linii został przeprowadzony po tej samej trasie, a zmiana trasy linii dotyczyła innego odcinka tj. odcinka 2,4 km na początkowym odcinku linii w okolicach jeziora S. i na okoliczność błędnej oceny dowodów zgromadzonych w postępowaniu w pierwszej instancji;

5) dopuszczenie dowodu z zeznań świadka: F. D. - pracującego przy remoncie linii zakończonej w 1985 r. na okoliczność istnienia linii na nieruchomości uczestnika postępowania przed zakończeniem prac remontowych w 1985 r. i braku zmiany trasy linii na nieruchomościach uczestników postępowania w trakcie remontu linii;

6) ewentualnie przekazanie sprawy do Sądu I instancji w celu ponownego rozpoznania wraz z rozstrzygnięciem o kosztach instancji odwoławczej, w tym kosztach zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja wnioskodawczyni zasługiwała na uwzględnienie.

Zdaniem Sądu Okręgowego, Sąd Rejonowy poczynił błędne ustalenia faktyczne w odniesieniu do daty określającej początek terminu zasiedzenia służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu na przedmiotowych działkach, jak też naruszył przepisy statuujące domniemanie dobrej wiary.

Zgodnie z przepisem (...) k.c., do służebności przesyłu stosuje się odpowiednio przepisy o służebnościach gruntowych. Według przepisu art. 292 k.c., służebność gruntowa może być nabyta przez zasiedzenie tylko w wypadku, gdy polega na korzystaniu z trwałego i widocznego urządzenia. Przepisy o nabyciu własności nieruchomości przez zasiedzenie stosuje się odpowiednio.

Dopuszczalność nabycia w drodze zasiedzenia służebności przesyłu lub służebności odpowiadającej treścią służebności przesyłu została zgodnie przesądzona w orzecznictwie sądowym i dziś nie budzi wątpliwości (por. uchwały SN: z dnia 27 czerwca 2013 r., III CZP 31/13; z dnia 22 maja 2013 r., III CZP 18/13; z dnia 9 sierpnia 2011 r., III CZP 10/11 i z dnia 7 października 2008 r., III CZP 89/08; wyroki SN: z dnia 19 maja 2004 r., III CK 496/02; z dnia 11 marca 2005 r., II CK 489/04; z dnia 12 grudnia 2008 r., II CSK 389/08; postanowienia SN: z dnia 10 lipca 2008 r., III CSK 73/08; z dnia 7 listopada 2008 r., II CSK 326/08; z dnia 5 czerwca 2009 r., I CSK 392/08; z dnia 22 lipca 2010 r., I CSK 606/09; z dnia 6 lipca 2011 r., I CSK 157/11; z dnia 18 kwietnia 2012 r., V CSK 190/11; z dnia 26 lipca 2012 r., II CSK 752/11; z dnia 9 stycznia 2014 r., V CSK 87/13). W powołanej uchwale z dnia 22 maja 2013 r., III CZP 18/13 Sąd Najwyższy rozstrzygnął, że po dniu 3 sierpnia 2008 r., na skutek upływu terminu zasiedzenia po tym dniu, ale rozpoczętego wcześniej, przedsiębiorca nabywa służebność przesyłu, przy czym okres występowania

stanu faktycznego odpowiadającego treści służebności przesyłu podlega doliczeniu do czasu posiadania wymaganego do zasiedzenia służebności przesyłu.

Rodzajem trwałego i widocznego urządzenia w rozumieniu art. 292 k.c. może być w szczególności linia elektroenergetyczna lub słupy elektroenergetyczne. Judykatura zgodnie przy tym przyjmuje, iż o stanie posiadania prowadzącym do zasiedzenia służebności polegającej na korzystaniu z linii elektroenergetycznej decyduje przede wszystkim przebieg linii nad nieruchomością obciążoną, a nie tylko umiejscowienie na tej nieruchomości słupa podtrzymującego przewody (por. wyrok SN z dnia 19 maja 2004 r., III CK 496/02; postanowienie SN z dnia 6 lipca 2011 r., I CSK 157/11; postanowienie SN z dnia 19 grudnia 2012 r., II CSK 218/12; wyrok SA w Łodzi z dnia 25 kwietnia 2013 r., I ACa 1446/12).

Podzielić należy trafne i w zasadzie jednolicie przyjmowane stanowisko, że osoba prawna, która przed dniem 1 lutego 1989 r., tj. dniem zniesienia zasady jednolitej socjalistycznej własności ogólnonarodowej przysługującej niepodzielnie Państwu (art. 128 k.c.), mając status państwowej osoby prawnej, nie mogła nabyć (także w drodze zasiedzenia) własności nieruchomości ani ograniczonych praw rzeczowych, może do okresu posiadania wykonywanego po dniu 1 lutego 1989 r. doliczyć okres posiadania Skarbu Państwa sprzed tej daty. Nie ma żadnych podstaw do uznania, że posiadanie służebności przesyłowej przez podmiot państwowy przed zniesieniem jedności własności państwowej nie było posiadaniem w rozumieniu art. 352 § 1 k.c. i nie mogło prowadzić do zasiedzenia. Stanowisko to wyrażone zostało w szczególności w odniesieniu do przedsiębiorstw energetycznych i innych przedsiębiorstw przesyłowych, które do dnia 1 lutego 1989 r. korzystały ze służebności przesyłu w ramach zarządu mieniem państwowym w imieniu i na rzecz Skarbu Państwa (por. postanowienia SN: z dnia 25 stycznia 2006 r., I CSK 11/05; z dnia 10 kwietnia 2008 r., IV CSK 21/08; z dnia 17 grudnia 2008 r., I CSK 171/08; z dnia 10 grudnia 2010 r., III CZP 108/10; z dnia 13 października 2011 r., V CSK 502/10; z dnia 12 stycznia 2012 r., IV CSK 183/11; z dnia 13 czerwca 2013 r., IV CSK 672/12; z dnia 27 listopada 2013 r., V CSK 525/12; z dnia 10 lipca 2008 r., III CSK 73/08; z dnia 5 czerwca 2009 r., I CSK 495/08; z dnia 17 grudnia 2010 r., III CZP 108/10 oraz wyroki SN: z dnia 8 czerwca 2005 r., V CSK 680/04; z dnia 31 maja 2006 r., IV CSK 149/05; z dnia 10 maja 2013 r., I CSK 495/12; z dnia 10 lipca 2013 r., V CSK 320/12, a także uchwałę SN z dnia 22 października 2009 r., III CZP 70/09).

Przypomnieć też należy, że w postępowaniu o stwierdzenie zasiedzenia sąd nie jest związany żądaniem wniosku co do osoby, na której rzecz nastąpiło zasiedzenie, ani co do wskazanego terminu nabycia prawa (por. orzeczenia SN z 05 lipca 2012 r., IV CSK 606/11; 16 września 2011 r., IV CSK 608/10). Stwierdzenie zasiedzenia powinno nastąpić na rzecz osoby, która nabyła prawo, choćby była nią osoba inna niż wskazana przez wnioskodawcę (por. postanowienie SN z 20 lutego 2013 r., III CSK 156/12).

W ocenie Sądu Okręgowego - wbrew twierdzeniom Sądu Rejonowego – uczestnicy postępowania nie podważyli podanej we wniosku daty wybudowania linii elektroenergetycznej WN 110 kV E. (...) A.. Z ujawnionych dowodów wynika, że budowa tej linii miała miejsce w roku 1958, a po tej dacie dokonano remontu w 1983 r. polegającego jedynie na wymianie drewnianych słupów na kratowe ocynkowane. Przebieg tej linii jedynie na początkowym jej odcinku na długości 2,4 m został zmieniony – z uwagi na umożliwienie rozbudowy ośrodków rekreacyjnych nad jeziorem S. (k. 18-19). Ponadto z załączonego do akt sprawy „Planu sytuacyjnego trasy linii część 2 z V.1982 r.” stanowiącego część wyciągu z projektu remontu linii z 1983 r., wynika, iż na odcinku od miejscowości S. przez miejscowość D. do A. istniejąca linia 110 kV podlegała remontowi bez zmiany trasy. Mając na względzie powyższe stwierdzić należy, że Sąd Rejonowy błędnie przyjął, iż wnioskodawczyni nie przedstawiła żadnego dokumentu świadczącego o tym, iż przedmiotowa linia przed rokiem 1984 przebiegała przez działkę o nr geod. (...) w obrębie D., gmina K.. Powyższa teza znajduje również potwierdzenie w dokumencie z 1956 r. załączonym do apelacji, z którego wynika, że na odcinku od miejscowości C. do A., a więc części obecnej linii, istniała linia elektroenergetyczna. W konsekwencji stwierdzić należy, że przedmiotowa linia elektroenergetyczna istniała już w 1958 r., zaś remont tej linii przeprowadzony po tej dacie w istotny sposób nie wpłynął na jej przebieg w miejscowości D. na działkach stanowiących własność uczestników postępowania.

Sąd Okręgowy nie podziela również stanowiska Sądu Rejonowego, iż to na wnioskodawczyni ciążył obowiązek udowodnienia dobrej wiary. Dla oceny przesłanki dobrej wiary po stronie wnioskodawczyni należy odnieść się do domniemania dobrej wiary wynikającego z art. 7 k.c., które obowiązuje do czasu, gdy strona przeciwna nie udowodni złej wiary. Domniemanie dobrej wiary z art. 7 k.c. jest wiążące dla sądu orzekającego – art. 234 k.p.c. – aż do czasu, gdy strona związana ciężarem dowodu (art. 6 k.c.) udowodni złą wiarę, czyli obali powoływane domniemanie prawne (tak: Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 20 kwietnia 1994 r., I CRN 44/94, OSNCP 1994, nr 12, poz. 245). W takiej więc sytuacji uczestnicy postępowania, kwestionujący istnienie tego domniemania, powinien je obalić za pomocą wszystkich możliwych środków dowodowych. Tymczasem, zdaniem Sądu Okręgowego, uczestnicy postępowania nie podjęli w tym zakresie żadnych działań i nie obalili domniemania dobrej wiary po stronie wnioskodawczyni, ograniczając się jedynie cytowania wielu orzeczeń Sądu Najwyższego.

Zdaniem Sądu Okręgowego, wnioskodawczyni w dostateczny też sposób wykazała okoliczność przeniesienia posiadania urządzeń przesyłowych. Wykazanie tej okoliczności możliwe jest za pomocą wszelkich środków dowodowych, a skuteczność przeprowadzenia dowodu przeniesienia posiadania należy oceniać indywidualnie w każdym postępowaniu (por. np. postanowienia SN z dnia 13 czerwca 2013 r., IV CSK 672/12 oraz z dnia 6 marca 2015 r., III CSK 192/14). W tej kwestii zwrócić trzeba uwagę, iż wnioskodawczyni nie tylko przedłożyła dokumenty potwierdzające następstwo prawne po kolejnych przedsiębiorcach przesyłowych, lecz także protokoły oględzin i przeglądów przez służby techniczne kolejnych przedsiębiorców przesyłowych. W tych warunkach stwierdzić należy, że bez przeniesienia posiadania tych urządzeń nie byłoby możliwe wykonywanie takich przeglądów technicznych.

Szerokość pasa służebności przesyłu ustalona przez biegłego sądowego J. S. nie była także kwestionowana przez uczestników postępowania. Odpowiadała ona obszarowi wyznaczonemu rzutem skrajnych przewodów linii, a więc była ta szerokość najmniejsza z możliwych (k. 128-129).

Słuszne jest też zapatrywanie apelującego, iż skoro początek biegu terminu zasiedzenia przedmiotowej służebności gruntowej mógł ewentualnie rozpocząć się w roku 1958, a więc przed wejściem w życie przepisów kodeksu cywilnego, to zastosowanie będzie miał art. XLI ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. przepisy wprowadzające kodeks cywilny. Zgodnie z nim, do zasiedzenia, którego bieg rozpoczął się przed dniem wejścia w życie kodeksu cywilnego, stosuje się od tej chwili przepisy tego kodeksu; dotyczy to w szczególności możliwości nabycia prawa przez zasiedzenie. Jeżeli termin zasiedzenia według kodeksu cywilnego jest krótszy niż według przepisów dotychczasowych, bieg zasiedzenia rozpoczyna się z dniem wejścia kodeksu w życie; jeżeli jednak zasiedzenie rozpoczęte przed dniem wejścia w życie kodeksu cywilnego nastąpiłoby przy uwzględnieniu terminu określonego w przepisach dotychczasowych wcześniej, zasiedzenie następuje z upływem tego wcześniejszego terminu.

Przed wejściem w życie kodeksu cywilnego, art. 50 dekretu Prawo rzeczowe z dnia 11 października 1946 r. przewidywał dwudziestoletni termin zasiedzenia przy posiadaniu w dobrej wierze, zaś trzydziestoletni dla posiadacza w złej wierze. Artykuł 172 k.c. w pierwotnym brzmieniu skrócił powyższe okresy odpowiednio do lat dziesięciu i dwudziestu.

Tym samym bieg terminu zasiedzenia służebności liczyć należy od dnia wejścia w życie kodeksu cywilnego, tj. od 1 stycznia 1965 r. Przy niewątpliwie dobrej wierze Skarbu Państwa, zastosowanie będzie mieć dziesięcioletni termin zasiedzenia, który upłynął z dniem 1 stycznia 1975 r.

W przedmiotowej sprawie wnioskodawczyni wносиła o stwierdzenie zasiedzenia na rzecz Skarbu Państwa. Obecnie jest ona właścicielem urządzeń energetycznych położonych na działkach (...), co wynika choćby z faktu wytoczenia przez małżonków K. powództwa przeciwko (...) S.A. w L. o ustanowienie służebności przesyłu (bezsporne). Jako następcą prawny przedsiębiorstwa państwowego, które posiadało służebność na rzecz Skarbu Państwa, wnioskodawczyni ma interes prawny w żądaniu stwierdzenia zasiedzenia na podmiot inny, niż ona sama, gdyż może to ostatecznie prowadzić do oddalenia powództwa małżonków K. w wyżej wskazanej sprawie.

W świetle powyższych wywodów Sąd Okręgowy nie ma wątpliwości, że w latach 1958 – 1989 na nieruchomości położonej w D. posadowione były urządzenia przesyłowe należące do Skarbu Państwa, służące do dostarczania energii

elektrycznej. Sam fakt ich używania i dokonywania modernizacji świadczy o korzystaniu z trwałego i widocznego urządzenia w sposób odpowiadający treści służebności gruntowej, odpowiadającej treścią służebności przesyłu.

Mając powyższe okoliczności na uwadze na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. Sąd Okręgowy orzekł jak w pkt 1) postanowienia.

Uwzględniając wynik postępowań w obu instancjach, charakter sprawy oraz stopień zainteresowania obu stron postępowania, Sąd Okręgowy o kosztach postępowania apelacyjnego i pierwszoinstancyjnego orzekł na podstawie art. 520 § 3 k.p.c. Sąd II instancji dostrzegł sprzeczność interesów pomiędzy wnioskodawczynią a uczestnikami postępowania, które w konsekwencji jedynie wnioskodawczyni zasługiwały na ochronę.

SSO Elżbieta Iwona Cembrowicz SSO Cezary Olszewski SSO Antoni Czeszkiewicz